

Mozikban a magyar ügynökfilm - szépséghibákkal

2012 szeptember 15. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Nem született meg a magyar válasz A mások életére, ami önmagában nem is baj. Van viszont egy tehetséges els? filmesünk és egy több ponton is elhibázott, de nem teljesen értéktelen magyar ügynökfilmünk. Cserhalmi Sára Drága besúgott barátaim cím? alkotása mától a mozikban

Nincs irigylésre méltó helyzetben Cserhalmi Sára. Nem elég, hogy mindenki a német etalonfilmet, A mások életét kezdi emlegetni, ha egy magyar ügynökfilmnek akár csak a gyanúja felmerül, de a Lajtán túli kollégákkal ellentétben filmjével könnyen az örökké lüktet? seb újbóli megkaparását, egy folytonos vitát szül? belpolitikai darázsfészek megpiszkálását kockáztathatja.

Pedig provokációs szándék biztosan nem vezette. És ha mindez még nem lenne elég, merte a saját, méltán nagy hír? édesapját is instruálni a kamera el?tt. Egy els? filmes érkezése a mai ínséges id?kben ráadásul még inkább figyelmet kelt és várakozásokat szül. Ezek után nyilván azt kellene mondani: hagyjuk mindezeket, a politikai mellékzöngéket és a körülmények ecsetelését, és nézzük ?t magát, a filmet. Csakhogy ha így teszünk, nem biztos, hogy méltányosan járunk el az alkotással és az alkotóval szemben.

Fotó: Vertigo Média

Sok olyan vonása és jellemz?je van ugyanis ennek a filmnek, amelyek bizonyos küls? szempontok figyelmen kívül helyezésével egyértelm?en kivívják a jogos kritikát, ám ha ezeket figyelembe vesszük, akkor a kritika árnyalható. A történet, melyet Cserhalmi Sára filmre vitt, úgy tipikus, hogy közben nagyon is valós történetek szöv?dtek belé. Valójában elég egyszer?, de nagyon is életszer? sablonra készült. Persze a néz?nek nem feltétlenül kell ismernie a valós ügynöktörténeteket – az esetleges személyes olvasatokat pláne nem –, de talán nem haszontalan tudatosítani, hogy a cselekményben egyebek mellett egy közismertebbnek számító történetszál is felismerhet?. A film szüzséje ugyanis néhány elemében Tar Sándor ügyére emlékeztet: adva van egy nem is kicsit lecsúszott, de a szakma véleménye szerint tehetséges író, akinek ügynökmúltjáról a nagy nyilvánosság is értesülhet, miután az egyik besúgott barát újságcikkben fakasztja fel a közös múlton terpeszked? gennyes sebet.

Cserhalmi: Mindenki másképp vélekedik az ügynökmúltról

– Mit gondol a Drága besúgott barátaim által felvetett néz?pontról? Egy férfi megtudja, hogy a legjobb barátja jelentett róla.

Cserhalmi György: – Ahogy a kérdés felvet?dött Sára részér?l, az nekem már önmagában tetszett. Ebben a filmben a politikáról direktben egy szó nem esik. Barátságról van szó, tisztességr?l, szándékokról. Els?dleges örömöm éppen ennek szólt, és a többréteg? érintettség okán annak is örültem, hogy egyáltalán hozzá mert nyúlni a témához. Nem én inspiráltam a történetet, legalábbis direkt semmiképp sem – indirekt talán. Amikor két és fél éve májusban Sára el?ször említette a témát, rögtön írtam egy kis skiccet, valami egyszer? dolgot, amely aztán persze egészen mássá formálódott, de képet adott arról, hogy az alapokat én hogyan látom. Sára viszont nagyon ellépett attól, amit én eredetileg gondoltam, én ugyanis indulatosabb voltam a kérdésben. Ez az emberközpontú, analitikus irány, az elemzés viszont nagyon megfogott.

A f?szerepl?vel készült interjúnk itt olvasható.

A pellengérre állított ügynök–író azonban ahelyett, hogy bocsánatért esedezne, még a saját nyilvános véd?beszédét is elmondja az egyik televízió stúdiójában ülve. Miért is fontos utalni a Tar-ügyre a film kapcsán? Leginkább azért, mert ha Cserhalmi Sára valójában nem merített a történetb?l, és nem akarta annak tapasztalatait is beépíteni a filmbe (amit nehéz lenne elhinni), akkor a film leginkább támadható, neuralgikus pontja válik még kevésbé védhet?vé. Derzsi János szerepformálásáról van szó. Addig nincs is baj, amíg a lecsúszott, alkoholista, a súlyos betegség árnyékában vegetáló figura szerepében látjuk – ebben, most is, remekel. A döbbenet ott éri a néz?t, amikor kiderül: ? lenne a neves író, aki az értelmiségi társaságba beépülve jelentette, milyen rendszerellenes gondolatokat forgatott a fejében a f?városi értelmiség. Nehezen hihet?.

Nem arról van szó, hogy egy íróról csak azt tudjuk elképzelni, hogy a Platón-összes mögé rejtett porcelánküblibe köpi szolidan a vérhabos nyálat, ám a Derzsi játszotta nagybeteg figura megnyilvánulásai alapján nehéz elhinni, hogy a tippmix kitöltésén túl bármikor is tollat venne a kezébe. Ezt a rosszindulatú olvasatot tompíthatja, ha a figurába Tar Sándor bukástörténetét is belelátjuk, hiszen az író maga örökítette meg pokoljárását az alkoholista munkanélküliekkel és munkásokkal teli periférián. Ezt az alulnézetet egyébként a rendez? is különös tehetséggel és érzékenységgel képes megragadni id?nként, Cserhalmi Sára esetében a hétköznapi színterek és szituációk legtöbbször hihet?en, megfelel? arányérzékkel kerülnek el?, és nem érezzük azt, amit sok magyar film esetében, hogy a görcsös igyekezet izzadságfoltja üti át a filmvásznat azzal, hogy „ez most a valóság lenne”.

Egészében viszont kissé sterilre sikerült a korfestés, illetve nincs is: a magyar értelmiségi film örökös jelenében járunk, az örök félmúltban, bár dátum szerint valószín?leg ma játszódik a történet. Ráadásul ha teljesen elfeledkezünk minden küls? referenciáról, akkor sutának t?nik a nagy leleplezés sztorija, gondolok itt többek között

a kissé kínos szerkeszt?ségi jelenetre, amit még egy teljesen felesleges, dramaturgiailag teljesen indokolatlan kirúgás-jelenettel is terhelt a rendez?.

Fotó: Vertigo Média

Több ilyen rosszul elvarrt szál is akad egyébként. Ott van például a Benedek Miklós játszotta értelmiségi mellékszerepl?, aki teljesen céltalanul téblábol a filmben. Érthet?, hogy Cserhalmi Sára szerette volna id?nként humoros jelenetekkel ellenpontozni a komor történetet, de ez nem mindig sül el jól. Jó példa erre Keres Emil felt?nése az öreg ’56-os szerepében, aki miközben az aktái után érdekl?dik a vonatkozó hivatalnál, szinte Parittya bácsis monológokra kényszerül a forgatókönyvnek köszönhet?en, pedig érdekes megközelítését adja ez a magánszám a sokat emlegetett „viharos” magyar történelemnek (a bácsi azért is kéri ki az aktáit, mert nem emlékszik, ? jelentett-e valaha). Kérdéseket vet fel a Csuja Imre játszotta egykori tartótiszt szerepeltetése is: kissé komikus, de mindenképpen érdekes szál, ahogy „szerelmet vall” a megfigyelt célszemélynek – alapvet?en hihet?, és persze érdekes belegondolni abba, hogy egyes szakmabeliek részér?l akár er?s érzelmi köt?dés és szimpátia is kialakulhatott a megfigyeltek iránt –, még ha az említett mellékszerepl? id?nkénti felt?nése inkább a filmid?t nyújtja, és nem tesz feltétlenül sokat hozzá a történethez.

Szóval sok értékes alapanyag, számos szépen kimunkált részlet ellenére is hézagos, több pontján is átgondolatlan ez a film, és ezen nem változtat a cikket megíró, a besúgó baráttal farkasszemet néz? értelmiségit megformáló Cserhalmi György játéka sem. Igaz, felt?nése a vásznon önmagában is nyeremény, jó látni ezt az arcot, látni egy színészt, akinek jelenléte van. Ami mégis menti valamennyire ezt a jó szándékú és többé-kevésbé kudarcos vállalkozást, az az er?szakolt ítélkezést?l való tartózkodás. Marad viszont hiányérzet b?ven, pedig a film nem egy figyelemre méltó szempontot is játékba hoz, például az irodalmi tevékenység és a besúgás, az értelmiségi lét egyesek számára adott, míg mások számára csak így, ilyen aljas módszerekkel elérhet? problematikáját. Reméljük, hogy lesz valaki, aki továbbgondolja és vászonra álmodja ezeket, és azt is, hogy Cserhalmi Sárának lesz még lehet?sége újabb filmben is bizonyítania.

(Drága besúgott barátaim – Színes magyar filmdráma, 90 perc, 2012. Rendez?: Cserhalmi Sára. Forgalmazó: Vertigo Média Kft.)

mno.hu - **Szathmáry István Pál**

Ajánló